

[Ivar Nørgaard.]

Dette er nået på 7 måneder. Hvad kan det ikke blive til på 4 år?"

Ja, det må man nok spørge om. Sagen er jo den, at en normalisering, forstået som en lav rente og ingen bånd på udstedelse af obligationer, kun lader sig gøre i forbindelse med et arbejdsløshedssamfund. Man kan ikke nævne eksempler i historisk tid på samfund, der har haft den lave rente, man kalder normal, og ingen former for regulering af lånudstedelsen på grundlag af obligationer, samtidig med at de har haft fuld beskæftigelse. Sandheden er oven i købet den, at vi har et enestående realkreditsystem i dette land. Men hvis vi sammenligner internationale tabeller over rentefod og priser med beskæftigelsesgrad, kan vi i hvert fald se, at der er den sammenhæng, at i perioder, hvor landene har stagnation og arbejdsløshed, kan man have en lav rente og give frie muligheder for udstedelse af obligationer, og man kan oven i købet i tilgift have et stabilt prisniveau. Men så snart der opstår berettigede forventninger om fuld beskæftigelse — og det er altså det, der nu er ved at ske her i landet — kan man ikke mere holde den lave rente, ikke mere undlade at gøre indgreb over for en fri obligationsudstedelse.

Det er ved denne korsvej, regeringen nu står. Jeg synes, det er overordentlig betænkeligt af regeringens økonomiske ministre at betegne et fuldstændig frit obligationsmarked og en lav rente som en normalisering, når man samtidig gør sig til talsmænd for, at man vil føre den fulde beskæftigelsespolitik. Allerede i dag viser det sig jo, at man ikke kan køre videre ad denne vej. Regeringen står over for det dilemma, at den enten må slippe én af de to hellige køer eller også vælge midt imellem — tage et halvt skridt. Hvis den lave rente er en hellig ko, kan man ikke samtidig dyrke den anden hellige ko: fri kreditudstedelse, fri obligationsudstedelse. Det kan simpelt hen ikke lade sig gøre på et højt aktivitetsniveau, således som det danske realkreditsystem er opbygget.

Derfor må regeringen vælge, men jeg har på fornemmelsen, at det har den haft overordentlig svært ved, for den skal jo have Nationalbanken til at formidle disse ting. Formelt er det Nationalbanken, der indgår aftalerne med institutionerne. Det er også både formelt og reelt Nationalbanken, der

bestemmer den korte rente, nemlig gennem fastsættelsen af diskontoen; men den lange rente bestemmes af det, regeringen instruerer eller inspirerer Nationalbanken til at lave aftaler om. Nu har man altså inspireret Nationalbanken til at tage et skridt tilbage i forhold til det, man karakteriserer som det ideelle; man kan ikke mere have denne normalisering, denne frie lånemulighed, man må nu indskrænke den. Man vil med andre ord rationere udbuddet, men man kan ikke så godt lide at bruge dette udtryk, for man har nu igennem snart 1½ år pralet af, at man ville gennemføre denne frigørelse, og man har gjort dette til et mål i sig selv. Derfor ser vi det ejendommelige, at Nationalbanken nu er nødt til at gøre noget, som både er dårligere end ingenting og en højere rente og langt dårligere end den rationeringsordning, vi havde fået Nationalbanken til at aftale med institutionerne.

Hvad sker der da nu? Nu sker der det, at man trækker ganske enkelte områder ud og siger: dem må vi lægge restriktive hænder på. Og hvad er det for områder? Det er kommunernes investeringsmuligheder. Pludselig siger man: nu må kommunerne ikke optage obligationslån på disse områder. Hvad sker der så? Det kommer til at ramme en række væsentlige investeringer i kommunerne, som overhovedet ikke har kunnet planlægge eller forudse denne begivenhed. Altså er det planløst, og det er urimeligt og rammer uretfærdigt; det går ud over større institutioner, som f. eks. en række borgere i bestemte kommuner har planlagt deres egen virksomhed efter, fordi kommunerne havde regnet med, at de kunne finansiere disse institutioner.

Hvad sker der med det sociale byggeri? Ja, det skal vi i hvert fald have at vide, for vi husker jo, hvordan man havde problemer med at få garanteret lånemulighederne, så det sociale byggeri kunne planlægges; dengang der ikke var disse forhåndslån. Det var først efter, at man havde fået forhåndslåneordningen, at det blev muligt for det sociale boligbyggeri at planlægge sin produktion, fordi man da vidste, hvordan man klarede finansieringen. Nu overlades det til private banker at afgøre, om de sociale boligforetagender kan få disse penge, og hvilke garantier har de for, at de får dem? Det giver altså også planløshed. Til gengæld vil man så sikre, at alle mulige andre formål, hvad enten de